

Slovenská komisia Dejepisnej olympiády

Celoštátne kolo Dejepisnej olympiády pre ZŠ a 8-ročné gymnázia

11. ročník, školský rok 2018/19

Testové úlohy pre kategóriu C (9. ročník ZŠ a 4. ročník OG)

Poznámka: otázky monotematickej časti sú označené *

1.* Ak je správnu odpoveďou meno František Kriegel, ako by znela otázka?

- A. Ako sa volal autor manifestu, ktorý vyzýval k obrane reforiem komunistického režimu a zostril vzťahy ČSSR a jeho spojencov?
- B. Ktorý československý politik sa zúčastnil Konferencie o bezpečnosti a spolupráci v Helsinkách?
- C. Ako sa volal predseda ÚV Národného frontu Čechov a Slovákov, ktorý odmietol podpísať tzv. Moskovský protokol?
- D. Kto sa stal v roku 1970 novým generálnym biskupom evanjelickej cirkvi augsburského vyznania?

2.* Protestný počín Jána Palacha o tri mesiace neskôr nasledoval aj mladý slovenský vojak. Jeho čin štátna bezpečnosť dvadsať rokov tajila a nútila o ňom mlčať aj jeho rodinu.

- a) Napište meno človeka, ktorý sa stal „ďalšou pochodňou“.
- b) V ktorom meste sa na Námestí osloboditeľov upálil?
- c) Z ktorej východoslovenskej obce tento mladík pochádzal?

3.* Pozorne si prečítajte nasledujúci text. Nájdite päť chybných informácií a opravte ich. Hrube označené slová sú správne a nie je možné ich meniť.

*„V **apríli** 1969 vznikla organizácia združujúca osoby, ktoré boli v minulosti perzekvované demokratickou **mocou** s názvom **Slovenská organizácia za občianske práva**. Jej zakladajúcou osobnosťou bol Emil Indra. V **Čechách** vznikol jej ekvivalent pod názvom K 321.“*

4.* Environmentálni aktivisti „zastrešení“ Slovenským zväzom ochrancov prírody a krajiny vydali publikáciu, ktorou otvorene a ostro kritizovali režim a jeho dopad na mesto Bratislava. Napište:

- a) názov tejto publikácie.
- b) meno a priezvisko jej zostavovateľa.
- c) rok, v ktorom túto publikáciu vydali.

5.* Prirad'te k osobnosti správnu profesiu, v ktorej pôsobila.

A. Viktor Kubal	1. horolezec
B. Vladimír Dzurilla	2. básnik a aj minister kultúry
C. Jozef Psotka	3. karikaturista
D. Ambróz Lazík	4. hokejista
E. Ivan Mistrík	5. kňaz a titulárny biskup
F. Miroslav Válek	6. herec

6.* Napíšte celé mená všetkých štyroch osobností, ktoré patrili do skupiny nazývanej „muži januára“. Pomôžte si aj iniciálkami, ktoré máte v odpoved'ovom hárku.

7.* Napíšte, akú funkciu zastávali podnikateľ Štefan B. Roman aj hokejista Marián Šťastný.

8.* Rozhodnite, ktorá z udalostí sa odohrala skôr.

- Gustáv Husák nastúpil do prezidentského úradu *alebo* začal XIV. zjazd KSČ?
- Prijatie zákona o československej federalizácii *alebo* založenie organizácie Svetového kongresu Slovákov?
- Vrátenie časti československého zlatého pokladu ulúpeného v roku 1939 *alebo* Spustenie prvého bloku jadrovej elektrárne V-1?
- Vydanie výzvy Niekoľko viet *alebo* Sviečková manifestácia?

9.* V odpoved'ovom hárku je zapísaných šesť skratiek organizácií pôsobiacich v ČSSR. Vašou úlohou je správne napísať ich celé názvy.

10.* Prečítajte si charakteristiku a odpovedzte na otázky.

„Volné, otvorené a neformálne spoločenstvo ľudí rôzneho presvedčenia, rôznej viery a rôznych profesií, ktorých spája vôľa jednotlivo i spoločne sa zasadzovať o rešpektovanie občianskych a ľudských práv v našej krajine i vo svete.“

- Napíšte názov skupiny – „občianskej iniciatívy“, ktorú popisuje tento text.
- Jej signatári sa dohodli, že na verejnosti ich budú zastupovať traja hovorcovia. Napíšte aspoň priezviská hovorcov. Pomôžte si aj začiatočnými písmenami priezvisk, ktoré máte v odpoved'ovom hárku.
- Z radov Slovákov ju podpísalo niekoľko významných osobností medzi nimi aj dvaja filozofi, ktorých následne degradovali v ich pracovných pozíciách. Napíšte mená týchto filozofov. Pomôžte si aj iniciálkami, ktoré máte v odpoved'ovom hárku.

11.* V sedemdesiatych a osemdesiatych rokoch sa Federálne zhromaždenie ČSSR dvakrát pokúsilo o reformu školstva. Ani v jednom prípade sa neriešila kvalita procesu vzdelávania.

- a) Bola zmenená dĺžka povinnej školskej dochádzky, koľko rokov trvala?
- b) V ktorých rokoch sa odohrali spomínané pokusy o zmeny v školstve?

12.* V roku 1974 uviedla Činohra SND v Bratislave premiéru veľmi úspešnej hry so spevmi, ktorej autormi boli Poliaci, Ernest Bryll a Katarzyna Gätner. Tento netradičný muzikál mal mimoriadny úspech a hráva sa dodnes.

- a) Napíšte názov tohto muzikálu. Pomôžte si obrázkom.
- b) Ktorého ľudového hrdinu stvárnil vynikajúci slovenský herec M. Dočolomanský?
- c) Do odpoveďového hárka zapíšte meno a priezvisko režiséra aj choreografa muzikálu.

13.* G. Husák pôsobil vo funkcii generálneho tajomníka ÚV KSČ niekoľko rokov. Na tomto poste ho v roku 1987 vystriedal bývalý predseda KRK ÚV KSČ.

- a) Označte človeka, ktorý stal novým tajomníkom strany.
 - A. Miloš Jakeš
 - B. Ignác Janák
 - C. Milan Čič
 - D. Dušan Tóth
- b) Koľko rokov pôsobil G. Husák v spomínanej politickej funkcii? Vyberte si z uvedených možností
 - A. 8
 - B. 18
 - C. 28

14.* V septembri 1974 otvorili v Zlatovciach pri Trenčíne Detské mestečko (na obrázku). Napíšte aký bol účel tohto zariadenia?

15.* Ak je odpoveďou Čierna nad Tisou, ako znela otázka?

- a) V ktorom meste prebiehal posledný zjazd komunistickej strany Československa?
- b) Kde sa odohralo stretnutie, na ktorom Brežnev ostro kritizoval Dubčeka za jeho reformnú politiku?
- c) Ktoré slovenské mesto je spojené s rokovaniami M. Jakeša a J. Kádára o nutnosti reforiem v ekonomickej oblasti?
- d) V ktorom meste nastala v roku 1986 doslova kalamita ohľadom dostupnosti pitnej vody. Voda z kohútikov vtedy tiekla len 8 hodín denne.

16. Po rozpade Juhoslávie vyústili konflikty medzi troma etnikami do občianskej vojny na Balkáne. Jej súčasťou bolo i systematické vyvražďovanie civilného obyvateľstva jednotlivých etník v priebehu rokov 1991 až 1995.

- a) V ktorom meste sa odohral najväčší masaker, počas ktorého vyvraždili tisícky moslimov?
- b) Príslušníci ktorého etnika spáchali tento masaker?
- c) Vypíšte tri etniká medzi ktorými dochádzalo ku konfliktom počas spomínanej občianskej vojny.

17. Prirad'te k významným stavbám 20. storočia architekta, ktorý ich postavil.

1. Bertrand Goldberg

2. F. Lloyd Wright

3. Jörn Utzon

4. Pier Luigi

A. budova opery, Sydney

B. budova UNESCO, Paríž

C. Marina City, Chicago

D. Guggenheimovo múzeum, New York

18. Prečítajte si úryvok z vystúpenia poslanca A. Šaláta v Národnom zhromaždení a odpovedzte na otázky.

„Lud na Horehroní je absolútne pozbavený zárobku a práce. Je zaťažený, nevládze platiť dane, ani staré dlžoby. prichodia k nemu ešte aj súdom povolené exekučné komisie, ... Je to priamo nesvedomité takto nechať trýzniť ten ubiedený ľud slovenský.“

- a) Jeho slová opisujú ničivú hospodársku krízu, v ktorej sa naša krajina ocitla. V období ktorých rokov trápila Slovákov najhoršia kríza?
- b) Ktoré tri oblasti Slovenska patrili v tom období k tzv. hladovým dolinám?

19. Rozhodnite, ktorá z udalostí sa odohrala skôr.

- a) Zriadenie Univerzity Komenského *alebo* Vytvorenie spojenectva, tzv. Malej dohody?
- b) Založenie Organizácie spojených národov *alebo* Nacistické oddiely v spolupráci PO HG vystrelali stovky ľudí vo vápenke pri obci Nemecká?
- c) Vedúca funkcia KSCB bola potvrdená ústavou *alebo* Vypuknutie karibskej krízy
- d) Vytvorenie organizácie Varšavská zmluva *alebo* Vypuknutie protikomunistického povstania v Maďarsku

20. Na obrázku je zachytený útok teroristov na mrakodrapy WTC, ktoré predstavovali symbol amerického obchodu. Vrazili do nich dve zo štyroch unesených dopravných lietadiel s cestujúcimi na palube. Tie sa následne zrútili a v ich troskách zahynulo takmer 3000 ľudí.

- a) Napíšte kedy došlo k tejto udalosti (deň, mesiac a rok).
- b) Ktorá teroristická organizácia sa prihlásila k týmto útokom?
- c) Štvrté unesené lietadlo havarovalo neďaleko Pittsburgu. Kam teroristi nasmerovali tretie lietadlo?

21. Ak by ste sa ocitli v nemeckom meste Berlín v polovici augusta 1961, čoho by ste boli svedkami?

22. Pozorne si prečítajte nasledujúci text. Nájdite päť chybných údajov a opravte ich.

„Mao Ce-Tung ako zakladateľ Kórejskej ľudovej republiky zaviedol v krajine diktatúru sovietskeho typu. V štyridsiatych rokoch 20. storočia však došlo k zhoršeniu vzájomných vzťahov oboch krajín. V roku 1956 vypukla v krajine tzv. kultivačná revolúcia, počas ktorej degradovali vedcov a umelcov. Jej symbolom sa stali modré knižky Mao Ce-Tungových citátov.“

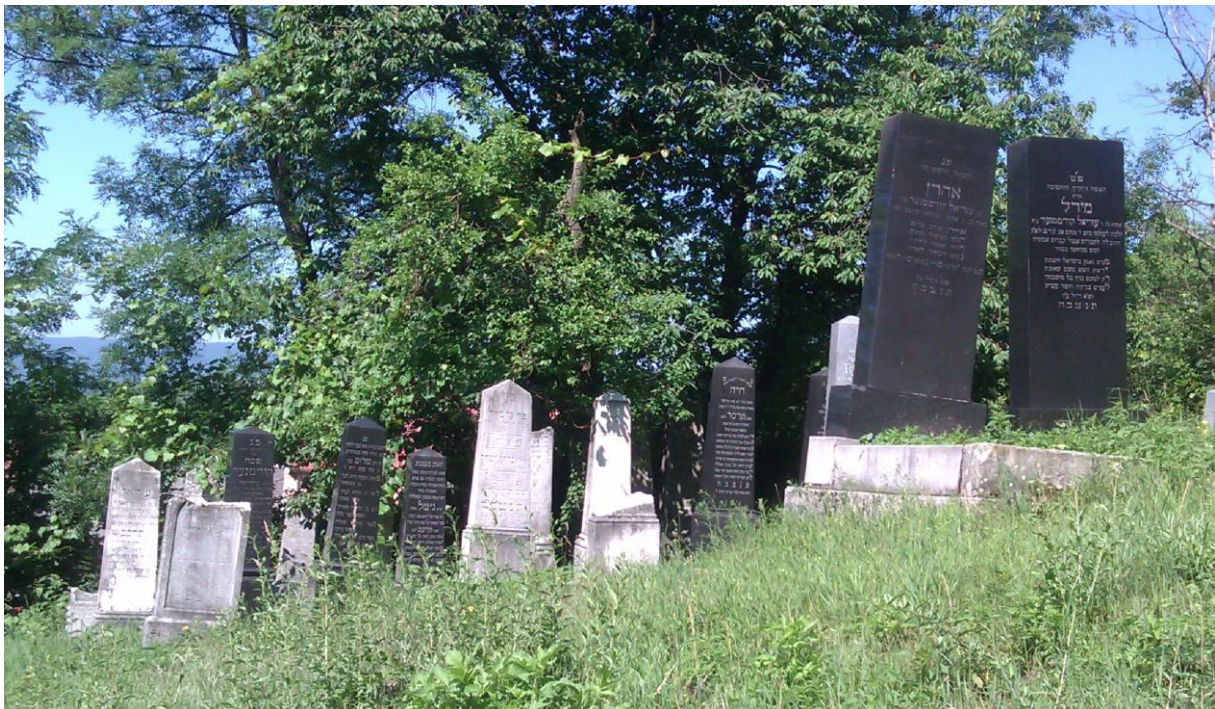
23. Ak by sa v roku 1941 stretol slovenský minister vnútra so šéfom Hlavného úradu ríšskej bezpečnosti a k rokovaniam si prizvali aj ministra obrany Slovenskej republiky, ktorí traja politici by sa stretli za rokovacím stolom? Vyberte správne mená z uvedených možností.

- A. Vojtech Tuka
- B. Ferdinand Ďurčanský
- C. Heinrich Himmler
- D. Ferdinand Čatloš
- E. Joseph Goebbels
- F. Karol Sidor
- G. Alexander Mach
- H. Joachim von Ribbentrop

24. Prečítajte si úryvok z diplomatickej nóty, ktorú Vatikán zaslal slovenskej vláde.

„Svätá stolica so živou bolesťou sa dozvedela, že aj na Slovensku, ktorého takmer celé obyvateľstvo sa teší najkrajšej katolíckej tradícii, bolo vyhlásené (...) vládne nariadenie, ktoré ustanovuje podrobné zákonodarstvo rasové, obsahujúce rozličné opatrenia, ktoré sú v zrejmej protive zo zásadami katolíckymi.“

- a) **Napište názov vládneho nariadenia, na schválenie ktorého Vatikán reagoval touto nótou.**
- b) **Napište celý dátum jeho schválenia vtedajšou slovenskou vládou.**
- c) **Na ktorých obyvateľov Slovenska sa vzťahovali opatrenia ustanovené týmto nariadením.**

25. Vyhľadajte v osemsmierovke nasledujúce informácie a zapíšte ich do odpovedového hárka:

- a) 5 miest najväčších havárií atómových zariadení,
 - b) 4 priezviská slávnych astronautov,
 - c) priezviská predstaviteľov Veľkej trojky,
 - d) priezvisko prezidenta Slovenského štátu v období druhej svetovej vojny,
 - e) skratku ozbrojeného povstania na Slovensku proti totalitnému režimu.
- f) Zo zvyšných písmen **poskladajte zmysluplné slovné spojenie** a odpovedzte na nasledujúce otázky:
- g) **Kedy, v ktorom roku sa tento konflikt odohral?**
 - h) **Armáda ktorej krajiny vtedy napadla Slovensko?**

R	O	O	S	E	V	E	L	T
M	A	G	A	Č	CH	A	E	L
Á	N	N	M	E	U	L	L	H
V	I	O	I	R	R	D	A	O
N	R	R	Š	N	CH	R	C	S
I	A	T	U	O	I	I	S	N
L	G	S	K	B	L	N	N	P
A	A	M	U	Y	L	E	I	J
T	G	R	F	L	L	N	W	A
S	G	A	U	G	O	S	I	T

Autori: Mgr. Ľuboš Paller, Mgr. Štefan Podolinský, Mgr. Lenka Truchanová

Recenzent: Mgr. Barbora Kopuncová

Vydal: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže, 2019